

תקנות המי"ט וטעמי הליכותיו... מי"ט... למי"ט... למי"ט...

משפט עמו

למי"ט המי"ט תלמידי:

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

מקראות ופסוקים מן התנ"ך:

אשר נאמר... מן התנ"ך... מן התנ"ך...

משפט עמו

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

מקראות ופסוקים מן התנ"ך:

משפט עמו

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

משפט עמו

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

למי"ט המי"ט תלמידי:

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

מקראות ופסוקים מן התנ"ך:

אשר נאמר... מן התנ"ך... מן התנ"ך...

משפט עמו

משפט עמו

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

מקראות ופסוקים מן התנ"ך:

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

- (א) מי"ט... (ב) מי"ט... (ג) מי"ט...

הנה נעשה... להנעת... להנעת... להנעת...

משפט עמו

משפט עמו

משפט עמו

משפט עמו

פרק א

א ג' פעמים נאמר בתורה 'לא תבשל גדי בחלב אמר'. ודרשו חז"ל, אחד לאיסור בישול, אחד לאיסור אפילה ואחד לאיסור הנאה¹.

ב ומזה שהוציאה התורה גם האיסור של אפילה והנאה בלשון 'לא תבשל', למדו חז"ל דאין איסור אפילה והנאה מבשר בחלב, אלא באופן² שנתבשל יחדיו. אבל אם רק נתערבבו זה בזה, או אפילו נכבשו³ יחדיו, מותרים מן התורה אפילו באפילה וק"ז בהנאה.

ג הואיל והבישול מצד עצמו אסור, צריך להזהר לא לבשל כלל בשר בחלב, אף לא לכלב או לגוי; ויותר מזה, לא להדליק אש מתחת⁴ לסיר שהגוי מכשל בו אוכל, שמא יש בקדירתו בשר עם חלב, ונמצא המדליק את האש, עובר איסור דאורייתא של בישול בשר בחלב.

ד בשר וחלב שנתבשל יחדיו אסורים בהנאה בכל אופן, ואין הבדל אם גוי בישראל או אפילו נמשל מאליהם במקרה, וצריך להשליכם לבימת הכסא או לקוברם, ואפילו לתת לכלב של⁵ הפקר אסור, שכל הנאה או השתמשות אסורה מהם.

מקורות

1. שר"ע סימן פ"ז ס"א.
2. שר"ע שם.
3. ש"ד שם ס"ק א', רמ"א סימן ק"ה ס"א.
4. רמ"א סימן פ"ז ס"ו, הכ"א כלל פ"י ס"ו.
5. חכ"א שם ס"ב.

אמר המחבר, ספר זה קיצור שר"ע על הלכות בב"ח ותערוכות, לא נכתב מלכתחילה, כדי לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל. ונכתב אך ורק עבור תלמידי ישיבתנו ז"ל, שלמדו מסכת חולין כמה וכמה פעמים, וחזרו על הלכות בב"ח ותערוכות שר"ע ופוסקים ראשונים ואחרונים הרבה פעמים. וראיתי כי עדיין קשה להם הכרעת הדין ופסק הלכה למעשה, כידוע לכל מי שעסק בהלכות אלו, שבלי שימוש ת"ח זמן רב, כמעט וא"א לפסוק כלל מרוב השיטות ועומק העניין.

ולכן נחתי על לבי לשאת משא הארון, ויגעת רכות לכתוב ספר זה בלשון צה וברור, ולהביא את עיקרי השיטות וטעמיהם הלכה למעשה. ובכל הלכה והלכה ירדתי לעומק ההלכה בסוגיות הגמ' ראשונים ואחרונים, ושר"ע ומפרישיו, ועשרות ספרי תשובות של רבותינו האחרונים. וכדקתי רבות אצל מורי הוראה ששימשו אצל גדולי הדור בדורות שלפנינו. וגם כלילתי יסרתי כליותי על כל הלכה והלכה שכתבתי, כי מי שעסק בעניינים אלו יראה עד כמה נאלצתי לפלס נתיב כמים רכים. גם נזהרתי מאוד בלשוני, שגם המשתמע מצורת כתיבת הדברים ודקדוק הלשון יהיה מכוון להלכה. כתבתי מקורות לכל דין ודין וציינתי מקורות רק מעיקרי הפוסקים המצויים בידי כל אחד ואחד לעיין בהם. והשמטתי כל שאר המקורות והראיות כי לזה ייצטרך ספר גדול כפ"ע.

סיימתי כתיבת ספר זה כבר בחודש אב ה'תשמ"ב. ובמשך שנה זו נתפזר צילומים מספר זה אצל בני תורה, והגיעו גם לידי גדולי ישראל שליט"א, ששיבחוהו מאוד, ואמרו לי שמצוה גדולה עד מאוד תבות הרבים להדפיסו. ובמיוחד חזקו עלי דברי מורי ורבי אהרן נפשי הגדול ר' נתן אורדמן שליט"א שעבר על הספר ושמוח בו מאוד. וכשהיה אצלי חכם אחד מחכמי ירושלים, אמרתי לו שאם יסכימו רבנו קדישי דאריא דירשאל אדפיס זאת. ועתה שזכיתי להסכמתם של גאונים וצדיקים אלו הריני מודפיסו.

יה"ר לפני איבנו שבשמים נותן התורה, שיפוז ספר זה בבתי ישראל ותירבה דעת הכשרות.

בא על החתום, כטר' באב התשמ"ג

אהרן פפויפר

רב וראש ישיבה

בקהילת המהרש"א יחדנסבורג

פרק ב

א איסור בשר בחלב אינו דוקא, אם בישל בשר ממש עם חלב ממש, אלא אפילו באופן שבישל בשר ודרך בישולו קיבל טעם חלב, או בישל חלב ותוך כדי הבישול קיבל טעם בשר, אסור מדאורייתא, וטעם חלב ג"כ נקרא חלב וטעם בשר נקרא בשר.

ב ודוגמה לזה, ידוע שכל סיר שמבשלים בו חלב, הרי הסיר בולע מהחלב, וכשיבשלו בו פעם אחרת, יפלוט מהטעם הבלוע בו. ולכן סיר חלבי אפילו נקי לגמרי, אם בישל בו בשר, אסור מדאורייתא, דבשעה שמבשול בו הכשר נפלט טעם החלב מהסיר לבשר, והרי"ז בשר שנתבשל עם טעם החלב. וכן להיפך סיר בשרי נקי לגמרי, שבישל בו חלב, בשעת בישול החלב, ייפלט טעם הכשר לחלב, והרי"ז חלב שנתבשל עם טעם בשר, ואסור מדאורייתא.

ג ולכן המבשול בשר בהמה בסיר חלב, אי חלב בסיר בשר, עובר איסור דאורייתא בבישול¹. ונאסר בהנאה ולא יתנו לא לגוי ולא לכלב, אלא יזרקנו לבית הכסא או יקברנו. ואם הוא בשר עוף, אינו נאסר אלא באכילה כמו שביארנו. ומלבד זה גם הכלי נאסר², שהרי בולע בשעת הבישול, ונמצא שנבלע בו איסור בשר בחלב. וצריך להכשירו בהגעלה.

ד מה שביארנו שא"צ חלץ בעיני לאסור הכשר, או שאי"צ בשר

ה וממש"כ התורה י'גדי בחלב אמ"י למדו חז"ל, דמדאורייתא אין איסור בשר בחלב, אלא בבשר בהמה טהורה⁶, בחלב בהמה טהורה. אבל בשר עוף טהור, וחיה טהורה, בחלב מותר לבלעם כאחת, ולאוכלם, וק"י להנחת מהם.

ו והנה בבשר וחלב, יש חשש גדול למכשול, יותר מאשר בשאר איסורים. שהרי בשר לבדו מותר, וחלב לבדו מותר. ושניהם נמצאים בכל מטבח, וקל מאד להכשל בהם. ולכן גזרו חכמים, שכל תערובת בשר בחלב אפילו כשלא נתבשלו יחד, כגון שנמערב חלב צונן בבשר צונן, שאסורים באכילה⁷.

ז ועוד גזרה גזרו חכמים, דכיון דבשר עוף טהור וחיה טהורה, נקרא גם כן בשר, ואין בני אדם מבדילים בין זה לבשר בהמה, ואם נמיר לאכול בשר עוף בחלב, או בשר חיה בחלב, יבואו ח"י בקלות לידי מכשול, לאכול בשר בהמה בחלב, לכן גזרו שדין בשר עוף וחיה הטהורים, יהיה דינם כבשר בהמה טהורה. וכל שנמערבו עם חלב, ואפילו שניהם צוננים אסורים⁸ באכילה, כבשר בהמה.

ח בשר עוף בחלב, שאיסורו מדרבנן, לדעת רוב הפוסקים לא אסרום חכמים אלא באכילה, אבל בבישול והנאה מותרים⁹. ולכן לבלע בשר עוף בחלב לצורך גוי, או לצורך רפואה וכו' מותר. וה"ה בשר בהמה בחלב באופן שאינו אסור אלא מדרבנן, כגון שנמערבנו צוננים, או אפילו נכבשו יחדיו, מותרים בהנאה.

מקורות

- 1. חכ"א כלל מ"ז ס"א, עיין שו"ע סימן צ"ג ס"א.
- 2. שו"ע סימן צ"ב ס"ג.

מקורות

- 6. שו"ע סימן פ"ז ס"ב וס"ג.
- 7. שו"ע שם ס"א.
- 8. שו"ע שם ס"ג.
- 9. מה"ט נתיב רמ"א שו"ת ח"א ח"ז שו"ת ח"ב א"י. ושו"ת שם ס"ב ב'. חכ"א כלל מ"ז ס"ג.

חלב שאינו בן יומן, או החיפך. והטעם פשוט, שאם נמתי לכשל כסיר בשר שאינו בן יומן חלב, וכסיר חלב שאינו בן יומן בשר, הרי"ז יביא⁷ לבלבל גדול במטבח, שיתערבבו כלי בשר עם חלב, ויבואו לידי מפשול, שיבשול גם ככלי בן יומן.

ז וגם באופן זה, שהטעם כסיר כבר מקולקל כשעברו כ"ד שעות, מה שהתורנו כדיעבד, זה רק תבשיל שנתבשל בו. אבל הסיר יהיה⁸ אסור, לכשל בו אח"כ לא בשר ולא חלב. וצריך להכשירו בהגעלה. ולמשל אם בישל בשר, כסיר חלב נקי, שעברו עשרים וארבע שעות, מאז שבשיל בו חלב, יהיה הכשר מותר כמו שבארנו, אבל הסיר אסור, כי לכשל בו חלב אסור, משום שבלע עכשיו מהבשר שנתבשל בו. ולכשל עוד פעם בשר אסור, כי עדיין בלוע בו גם כן טעם מהחלב הישן, ולכתחילה אסור לכשל בשר ככלי שבלוע בטעם חלב. ולכן אין תקנה לסיר אלא להגדיל.

ח ולפי"ז לפעמים יצא להלכה כך⁹, אם בישל בשר, כסיר חלבי שאינו בן יומן (פירוש שעברו עליו כ"ד שעות מאז שנתבשל החלב בו) הכשר בדיעבד מותר. ואם שוכ יכשל בו בשר בשוגג, בודאי ג"כ יהיה מותר וזה פשוט. אמנם אם אחר שבשיל בו בשר, בו ביום בטעות בישל בו חלב ודאי החלב אסור מדאורייתא, והוא נבלה גמורה ואסור בהנאה. דכיון שטעם הבשר טרי, הרי החלב קיבל מהסיר טעם בשר טרי. אבל אם מאז שבשילו בו בטעות בשר, עברו כ"ד שעות, ושוב בטעות בישל חלב, החלב מותר כי טעם הבשר שבסיר גם כן כבר נפגם ואינו אוסר החלב.

מקורות

7. הטעם מביאר בחכ"א שם.
8. שו"ע סימן צ"ג ס"א.
9. שו"ד שם ס"ק ג', חכ"א ככלל מ"ז סוף ס"ז.

בעין לאסור החלב, והטעם לכדו ג"כ אוסר, כגון טעם שבבלוע בכלי, כל זה רק אם הטעם טרי, דהיינו שלא עברו עליו כ"ד שעות, אבל טעם שעברו עליו עשרים וארבע שעות הרי הוא מתקלקל, וכשטעם זה נפלט לחלב או לבשר, הרי הוא פוגם³. ולימדנו חכמים שכל טעם הפוגם אינו אוסר. (וכל זה דוקא בטעם המקובל לחי"ל שמתקלקל אם עברו כ"ד שעות. אבל חלב בעין או בשר בעין אינו מתקלקל⁴ בשעור זמן זה).

ה ולכן כל מה שבארנו, שאם בישל כסיר חלבי נקי לגמרי, בשר, שהבשר נאסר משום שבלע טעם החלב, זה רק אם נתבשל החלב כסיר בתוך כ"ד השעות האחרונות, ואז כיון שטעם החלב הבלוע כסיר עדיין טרי, לכן אוסר הבשר. אבל אם עברו עשרים וארבע שעות מזמן בישול החלב, הרי טעם החלב הבלוע כסיר כבר נתקלקל, ולכן לא יאסור הבשר, וזהבשר מותר לגמרי כאכילה בלי שום חשש. וכן להיפך אם סיר בשרי הבלוע בטעם בשר, אם עברו עשרים וארבע שעות מאז בישול הבשר, הרי הטעם כבר נתקלקל, ואם עתה יכשל בו חלב, החלב לא יאסר.

ו ואף שאמרנו שטעם הבלוע כסיר אינו אוסר, באופן שעברו עליו כ"ד שעות והוא מקולקל, היינו דוקא אם בדיעבד קרתה טעות ובישול חלב כסיר בשר, או בשר כסיר חלב. אבל לכתחילה אסור⁶ חכמים, לסמוך ע"ז ולכשל בשר כסיר

מקורות

3. שו"ע סימן ק"ג ס"ה, ושו"ע סימן צ"ג ס"א, חכ"א ככלל ג"ה ס"ז.
4. מביאר בשו"ע סימן ק"ג ס"ה, ובחכ"א ככלל ג"ה ס"א.
5. שו"ע שם, וסימן צ"ג ס"א, וחכ"א שם.
6. שו"ע סימן צ"ג ס"א, ובשו"ד שם ס"ק א', חכ"א ככלל ג"ה ס"ז.